

Algirdas Ažubalis

Lietuvos karo akademija

Šilo g. 5a, LT-09209 Vilnius

E. paštas: algirdas.azubalis@one.lt

Santrauka. Straipsnyje aptariama matematikos pagrindus ir didaktiką Respublikos pedagoginiame institute Klaipėdoje 1935–1939 m. dėščiusio Mečio Mačernio (1897–1968) biografija. Prieš tai dirbdamas Tauragėje, M. Mačernis paskelbė kelis matematikos didaktikos straipsnius ir išleido matematikos didaktikos vadovėlį, o Klaipėdoje parengė bei vėliau Vilniuje išleido aritmetikos ir geometrijos didaktikos vadovėlių studentams.

Raktiniai žodžiai: matematikos didaktika, vadovėliai, straipsniai.

Vienas iš pagrindinių mokomųjų dalykų pradinėje mokykloje – matematika. Todėl jos pagrindų ir didaktikos mokymui ikikarinės Lietuvos mokytojų seminarijose, rengusiose pradžios mokyklų mokytojus, ir Respublikos pedagoginiame institute Klaipėdoje, rengusiame aukštesnės kvalifikacijos pradžios mokyklų mokytojus, galėjusius tinkamai mokyti šios po 1936 m. reformuotos mokyklos V ir VI skyrių mokinius, buvo skiriamas reikiamas dėmesys. Autoriaus monografijoje [3] šie klausimai yra išnagrinėti įvairių XX a. I pusės matematikos didaktikos problemų kontekste. Kitose monografijose [2, 4, 5] bei straipsniuose [4, 15] gana plačiai nušviesta Mečio Mačernio, kurio pedagoginė ir mokslinė veikla buvo susieta su matematikos ir jos didaktikos dėstymu Tauragės mokytojų seminarijoje ir Respublikos pedagoginiame institute Klaipėdoje, biografija ir mokslinė-pedagoginė veikla, bet irgi kontekste su kitais matematikos didaktikos (ir ne tik jos) klausimais.

Šio straipsnio **tikslas** – aptarti Mečio Mačernio veiklą, dėstant matematiką ir jos didaktiką Tauragės mokytojų seminarijoje ir Respublikos pedagoginiame institute Klaipėdoje 1935–1939 m., jo įnašą į matematikos ir bendrąją didaktiką.

Tyrimo metodai: literatūros bei senų spaudinių studijavimas ir lyginamoji analizė.

Mečys Mačernis (1897 10 30 Telšių aps. Gedrimų k. – 1968 03 29 Plungėje) 1919 m. baigė Vilniaus lietuvių gimnaziją. Mokslus pradėjo Telšių gimnazijoje, kurioje ėmė mokytis, kai tėvai dėl skolų pardavę ūkį persikėlė į Telšius prieš I pasaulinį karą. 1920 m. M. Mačernis mokytojavo Telšiuose (gimnazijoje ir metiniuose mokytojų kursuose), vėliau studijavo matematiką bei fiziką Berlyno bei Karaliaučiaus universitetuose, bet dėl lėšų stokos studijų nebaigė. 1926–1934 m. M. Mačernis buvo Tauragės mokytojų seminarijos direktorius. 1930 m. sausio 15 d. jis įgijo „aukštesniosios mokyklos pedagogijos ir filosofijos propedeutikos dalykų“ mokytojo teises. 1935–1940 m. M. Mačernis buvo Respublikos pedagoginio instituto Klaipėdoje (vėliau – Panevėžyje ir Vilniuje) dėstytojas, vicedirektorius, direktorius (nuo 1937 m.).

Matematikos didaktiką M. Mačernis ėmė dėstyti dirbdamas Tauragės mokytojų seminarijoje. Čia dirbdamas, paskelbė Mečislovo Vasiliausko (1877–1957) „Trumpos

aritmetikos metodikos“ [13] ir Antano Busilo (1889–1951) „Pradedamosios aritmetikos metodikos“ [11] recenzijas, straipsnį apie skaičiavimo sistemų vystymosi istoriją [6]. Teigiamai vertindamas M. Vasiliausko knygą, kaip pirmąjį mėginimą pateikti mokytojams aritmetikos metodiką lietuvių kalba, M. Mačernis kartu griežtai kritikavo aritmetikos mokymo tikslų apibrėžimą, „aktingojo paveikslingumo“ (vaizdumo) neteisingą traktavimą. Parodoma, kad ne visiškai išryškinamas koncentrų įvedimas mokant numeracijos (skaičiuotės) ir veiksmų, nėra pirmojo koncentro pamokos pavyzdžio. Kritikuojamas uždavinių analizės netobulumas, daugybės lentelės mokymo dirbtinumas. Siūlė jos mokyti taip:

$$2 + 2 = 4, \quad 2 \cdot 2 = 4; \quad \dots; \quad 2 + 2 + \dots + 2 = 20, \quad 2 \cdot 10 = 20,$$

t. y. tradiciškai, taip, kaip mokoma ir dabar. Kai kur kritika per griežta: „Metodas skaičiuoti ten ir atgal jau seniai yra pasenęs“ [13, 170 p.]. Tai netiesa, panašūs pratimai vartojami ir dabar, jie padeda geriau suvokti ir įsisavinti skaičiuotę. Panaši (vietomis teisinga, vietomis – nelabai) yra ir galutinė išvada: „Metodiniu atžvilgiu vadovėlio šie svarbūs trūkumai: 1) mokymo forma mechaninė, pasyvi, nes per maža teduodama vaikui progos pačiam spręsti uždavinius; 2) per maža yra pavyzdžių, įvairių piešinių bei tabelių, nepaaiškino net kaip vartoti pačias paprastas priemones; 3) autorius nieko nemini, kas reikia daryti su tokiais mokiniiais, kurie dėl tam tikrų priežasčių yra aritmetikoje nepažangūs; 4) autorius neatsargiai vartoja kai kurias mokslo priemones (ratilėlius, šiaudelius, taip kad išeina ne aritmetikos mokymas, bet žaidimas); 5) per anksti supažindina vaikus su skaitmenimis“ [13, 184 p.]. Dar griežčiau M. Mačernis pasisakė [11, 12] apie A. Busilo metodiką: „Šitas veikalas mokykloms visiškai netinka, nes $\langle \dots \rangle$ neduoda vieningos ir aiškos pažiūros į šių dienų aritmetikos mokymo tikslus ir būdus. Čia mes turime tik kai kurių minčių nuotrupas, o ne tam tikrą mokymo sistemą, kurią galima įgyvendinti mokykloje“ [12, 948 p.]. Rašydamas apie skaičiavimo sistemų raidą, M. Mačernis aptarė dešimtainės skaičiuotės, dabartinių jos skaitmenų atsiradimo, jų paplitimo Europoje istoriją. Įdomiai aiškino žemaitiško nulio pavadinimą – „okulys“. Šis pavadinimas yra kilęs iš nulio panašumo į „kulį“ (akmenį) ir aiškinimo: „0 – kulys“. Svarbiausias matematikos didaktikos darbas, paskelbtas Tauragėje – „Aritmetikos metodika“ [6]. Jame supažindinama su pirmųjų dviejų koncentrų – dešimties ir dvidešimties – mokymu. Daug dėmesio skiriama skaičiaus sąvokos formavimo metodikai, supažindinimui su skaitmenimis ir skaičiaus sąvokos sudarymui, sudėties, atimties ir lygybės ženklais, veiksmais ir skaičiais iki 10 ir 20, pirmųjų tekstinių uždavinių sprendimo mokymui. Ši M. Mačernio metodika turi paantraštę – „I dalis“. Tačiau kitos dalys, jam dirbant Tauragėje ir vėliau kažkodėl nepasirodė. Aktyviai M. Mačernis dalyvavo diskusijose, susijusiose su mokyklinio matematikos kurso reforma Lietuvoje XX a. 3-me dešimtmetyje [7, 8]. Kalbėdamas apie aritmetikos programų tuometinėje pradžios mokykloje tobulinimą, M. Mačernis pabrėžė, kad aritmetikos programoje tuo metu vyravo „formaliai teorinė, o ne realiai praktinė dvasia“, „nėra sąryšio su kitais mokomaisiais dalykais“, mokant aritmetikos „vaikai $\langle \dots \rangle$ turi būti supažindinami $\langle \dots \rangle$ su pasitaikančiais praktiškajame gyvenime dydžiais, jų santykiavimu ir įvertinimu ($\langle \dots \rangle$ kainomis, gyventojų sudėtimi, greičiais, ekonominio ir socialinio gyvenimo reiškiniais ir t. t.)“ [8, 92 p.]. Pabrėžė, jog yra labai svarbu, kad mokiniai mokėtų realiai įsivaizduoti, įvertinti didelius skaičius. Vienoje Tauragės pradžios mokykloje seminaristui-praktikantui per bandomąją pamoką III skyriuje paklausus, kiek Tauragėje yra gyventojų, neatsirado

nei vieno žinančio. O paklausus, kiek gyventojų yra Kaune, atsakymai svyravo nuo 600 000 iki 10 000 000. M. Mačernis padarė išvadą: „vaikai dydžius todėl taip blogai įvertina, kad skaičių $\langle \dots \rangle$ sąvokos yra neaiškios. Su $\langle \dots \rangle$ skaičiais vaikai buvo supažindinti ne stebėjimo keliu, bet grynai teoriškai“ [8, 95 p.]. Taigi visas M. Mačernio pranešimas yra labai šiuolaikiškas – jame akcentuojamas poreikis integruoti matematikos mokymą su realiu gyvenimu ir kitais mokomaisiais dalykais. Kitame pranešime M. Mačernis [7] kalbėjo apie silpną stojančiųjų į mokytojų seminarijas pasirengimą iš aritmetikos, būtinumą padidinti mokymo valandų skaičių šiam dalykui mokytojų seminarijose, o dėstytojams – integruoti jos mokymą su realiu gyvenimu. Mokant algebros, siūlė daugiau naudotis grafiniu lygčių ir jų sistemų sprendimo būdu, praplėsti funkcijų kursą. Daug dėmesio M. Mačernio pranešime skirta pačios matematikos reikšmės kitimui mokykloje: „Buvo laikas, kada matematika tarp mokyklos sienų buvo užguita: į ją buvo žiūrima, kaip į menkos vertės dalyką. Net matematikos mokytojas nebuvo laikomas kolega, ką liudija priežodis „*Matematicus non est collega*“ $\langle \dots \rangle$. Napoleonas yra pasakęs, kad nuo matematikos pareina tautų gerovė $\langle \dots \rangle$. Mes dažnai stebimės vokiečių darbingumu ir taupumu. Bet jeigu mes, lietuviai, mokėtume taip apsiskaičiuoti ir kiekvieną savo žingsnį įvertinti ir išanalizuoti taip, kaip vokiečiai, tai ir pas mus atsirastų sutaupytų vertybių“ [7, 119–120 pp.]. Taigi čia pasireiškė M. Mačernio sukaupta studijose užsienyje patirtis. Matematikos didaktika (tuo metu vadinta matematikos mokymo metodika) turi būti pradedama jos istorijos nagrinėjimu, istorine mokymo metodų analize. Daug dėmesio rekomendavo skirti matematikos mokymo psichologinėms problemoms: atsižvelgimas į amžiaus tarpsnių ypatybes, nepažangumo priežasčių išaiškinimas ir šalinimas. Labai M. Mačernis akcentavo pedagoginę praktiką, rekomendavo pirmąsias parodomąsias pamokas vesti patiems matematikos didaktikos dėstytojams.

Į Klaipėdą dirbti institute M. Mačernis buvo pakviestas neatsitiktinai: „Jau 1928 m. Tauragės mokytojų seminarijos direktorius M. Mačernis, aplankęs Klaipėdos, Šilutės bei Pagėgių apskričių pradžines mokyklas, įsitikino, kad lietuvių kalbą dažnai dėsto mokytojai, su kuriais lietuviškai susikalbėti neįmanoma ... Taigi susigriebiama „atlietuvinti“ kraštą. Reikšmingas žingsnis, vyriausybės nuomone, galėjo būti aukštųjų mokyklų įkūrimas Klaipėdoje. $\langle \dots \rangle$ Deja, $\langle \dots \rangle$ tik 1934 m. čia atidaromas trimetis Prekybos institutas, o kitais – 1935 m. – dvimetis Pedagoginis institutas. Kelių šimtų studentų, dėstytojų būrys turėjo pagyvinti kultūrinį miesto gyvenimą, įgalinti sėkmingiau priešintis prievartinei krašto germanizacijai“, – rašo Albertas Juška [5, 131–132 pp.]. Citatoje paliktas žodelis „deja“ mums primena liūdną instituto ir Klaipėdos bei jos krašto likimą 1939 m. ...

M. Mačernis studentams Klaipėdoje skaitė elementariosios matematikos kursą. Jo pagrindinės temos buvo: 1) Santykiai. 2) Proporcijos. 3) Proporcingieji dydžiai. 4) Sudėtinė triskaitė taisyklė. 5) Komercinė aritmetika. 6) Vekseliai. 7) Proporcingoji dalyba. 8) Pinigai. 9) Mišiniai. 10) Tara, netto, brutto. 11) Vertybiniai dokumentai. Kai kurias temas verta paanalizuoti smulkiau. Antai penktojoje temoje buvo potėmės: „Kapitalas ir jo reikšmė. Skolinimas bei skolinimasis anksčiau ir dabar. Palūkanos, procentų procentai. Skolinimo terminas ir skolinamasis kapitalas. Uždaviniai apskaičiuoti: palūkanoms, terminui, procentų procentams ar kapitalui“. Šeštojoje temoje analizuota vekselio atsiradimo istorija, pateiktos kai kurios žinios iš vekselių teisės, aptarta diskonto sąvoka ir jo reikšmė, pateikiamos ir išanalizuojamos diskonto uždavinių rūšys, aptariamas jų sprendimas. Aštuntojoje temoje studentai

buvo supažindinami su pinigų paritetu ir kursu, valiutos keitimo operacijomis, pateikta mainų taisyklė. Vienuoliktojoje temoje išanalizuoti vertybiniai dokumentai: obligacijos, akcijos, čekiai, aptartas faktinės jų kainos apskaičiavimas, supažindinama su akcijų kursu ir biržų veikla [3, 427–428 pp.]. Išklause šį matematikos kursą, studentai gaudavo pakankamai žinių atitinkamų temų dėstymui aukštesniuose (V ir VI) pradinės mokyklos skyriuose, o kartu – ir pakankamą komercinį išprusimą, kuris galėjo praversti ir asmeniniame gyvenime. Aišku, tam tikrą komercinį išprusimą gaudavo ir V–VI skyrių mokiniai.

M. Mačernis skaitė ir kitą itin svarbų būsimiesiems pradžios mokyklų mokytojams kursą – matematikos mokymo metodiką (dabar vadiname matematikos didaktika). 1940 m. jau Vilniuje dauginimo prietaisu buvo išleista M. Mačernio „gulbės giesmė“ – „Skaičiavimo ir geometrijos metodika“ [10]. Tai jo skaitytų paskaitų konspektai. M. Mažvydo nacionalinėje bibliotekoje vienas šios knygos egzempliorius, ko gero, vienintelis išlikęs Lietuvoje, iki 1997 m. buvo, dabar elektroniniame kataloge jis nenurodytas. Trumpai apžvelgsime M. Mačernio skaityto matematikos didaktikos kurso turinį. Kurso pradžioje aptartas matematikos didaktikos objektas. Daug dėmesio skirta aritmetikos vietai ir reikšmei tarp kitų mokomųjų dalykų. Daug remiamasi pedagogikos klasikų mintimis. Pastebima, jog Johanas Heinrichas Pestalocis (*Pestalozzi*, 1746–1827) vertino aritmetiką todėl, kad skaičiuojant operuojama aiškiomis ir nedviprasmiškomis sąvokomis, o tai ugdo vaikų pastabumą ir gebėjimą greitai rasti daiktų požymius, t. y. vysto jų proto galias. Frydrichas Adolfas Vilhelmas Dystervėgas (*Diesterweg*, 1790–1866) ir R. Knilingas (*Knilling*) cituojami kaip pabrėžiantys matematikos reikšmę sąvokų formavimui, kokybinio ir kiekybinio pažinimo gebėjimų vystymuisi. Aleksandro fon Humbolto (*von Humboldt*, 1769–1858) mintys pateikiamos, norint pabrėžti matematinių tiesų ir amžinųjų laiko bei erdvės santykių harmoniją, išreikštą skaičiais.

M. Mačernis nurodė keturis aritmetikos mokymo tikslus: 1) mokinių supažindinimas su dydžiais ir įpratimas reikšti dydžius bei jų santykius skaičiais; 2) loginio mąstymo ugdymas, pasitelkus aritmetiką; 3) aritmetikos mokymo susiejimas su gyvenimu; 4) greito ir teisingo sakytinio bei rašytinio skaičiavimo įgūdžių formavimas.

Aptardamas geometrijos mokymo pradžios mokyklos matematikos kurse tikslus, M. Mačernis irgi išskyrė jų keturis: 1) tirti geometrinių figūrų bei kūnų formas; 2) mokyti nustatyti jų charakteringuosius dydžius ir padėtį erdvėje; 3) rasti jų santykius ir savybes; 4) mokyti juos brėžti ir konstruoti. Plačiau šis kursas aptartas autoriaus monografijoje [3, 428–430 pp., 432–441 pp.].

Daug dėmesio M. Mačernis skyrė skaičiaus sąvokos formavimuisi moksle, pradėdamas nuo Aristotelio (*Aristotelēs*, 384–322 pr. Kr.) ir Pitagoro (*Pythagoras*, 570–495 pr. Kr.) ir ateidamas prie Imanuelio Kanto (*Kant*, 1724–1804), Vilhelmo Maksimilijono Vunto (*Vundt*, 1832–1920), Ch. Volfo (*Wolff*), Eženo Karlo Diüringo (*Dühring*, 1833–1921), L. Biūchnerio (*Büchner*) šios sąvokos traktavimo. Plačiai aptariamas skaičiaus sąvokos formavimas mokykloje, aritmetinių veiksmų ir uždavinių sprendimo mokymas. Daug dėmesio skiriama mokymo vaizdumui, mokinių aktyvinimui. Matematikos pamokų planavimą M. Mačernis grindė Ernesto Zalviurko (*Sallwürck*) rekomendacijomis, kurias pastarasis suformulavo remdamasis Johano Frydricho Herbarto (*Herbart*, 1776–1841) formalųjų laipsnių teorija.

Klaipėdoje M. Mačernis I kurso studentams dar skaitė ir bendrosios didaktikos kursą, jo vadintą „Bendraja metodologija“. Šio kurso pagrindu buvo išleista jo 3 dalių

„Didaktika“, kurios, deja, stambiosiose Lietuvos bibliotekose nėra [2]. Apie jos turinį galima spręsti tik iš M. Mačernio skaityto „Bendrosios metodologijos“ (didaktikos) kurso programos [3, 426–427 pp.].

„Skaiciavimo ir geometrijos metodika“ ir „Didaktika“ atitiko naujausius to meto matematikos ir bendrosios didaktikos laimėjimus. Juose formuluojami teiginiai apie harmoningą mokytojo ir mokinio bendradarbiavimą ir bendravimą, kaip sėkmingo ugdomųjų vertybių perteikimo ir įsigijimo proceso būtiną sąlygą, apie mokinių nukreipimą spręsti problemas savo jėgomis ir kt. yra aktualūs ir dabar.

M. Mačernis aktyviai dalyvavo visuomeninėje veikloje: 1934 m. buvo išrinktas Tauragės miesto tarybos nariu, buvo Klaipėdos miesto tautininkų sąjungos skyriaus pirmininkas.

1939 m. Klaipėdą okupavus hitlerininkams M. Mačernis su institutu persikėlė į Panevėžį, o tų pačių metų rudenį – į Vilnių. 1940 m., okupavus Lietuvą bolševikams, 1940 07 06 M. Mačernis iš instituto direktoriaus pareigų atleistas, 1941 m. birželio mėn. – suimtas ir ištremtas į Rusijos gilumą. Po karo ir ten pavyko įsidarbinti mokykloje: 1948 01 28 jo diplomo nuorašas, reikalaujant Karagandos srities švietimo skyriui, tuometinės Lietuvos SSR švietimo ministerijos buvo ten nusiųstas. Grįžęs iš tremties, M. Mačernis iki 1961 m. dirbo Plungės I-joje vidurinėje mokykloje, mokytoju, direktoriaus pavaduotoju, mokslinėje veikloje nebedalyvavo [2, 3]. Įdomus yra jo įdukros laiškas autoriui, kuriame atskleidžiami kai kurie jo tragiškos biografijos momentai, asmenybės bruožai: „Aš apie Tėvą M. Mačernį mažai ką galiu parašyti, nes nedaug laiko teko su juo gyventi kartu. Man buvo devyneri metai, kai jį ištrėmė. Iš jo pasakojimų žinau, kad tremtyje gyvenimas buvo labai sunkus, bet ir sunkiomis sąlygomis dirbo, nepalūžo, tikėjo šviesesne ateitimi.

Kai grįžo iš tremties, man jau buvo 20 metų, tada aš išvykau į Vilnių mokytis, vėliau ištekJau, vėl gyvenome atskirai.

Iš jo bendradarbių pasakojimų žinau, kad domėjosi visais dėsdomais dalykais – tiek tiksliaisiais mokslais (matematika, fizika, chemija), tiek literatūra. Labai reiklus buvo tiek šeimoje, tiek sau ir kolegoms, lankydavo pamokas, duodavo naudingų patarimų. Labai vertino sąžiningai, kūrybingai dirbančius.

Mamai nelengva buvo dirbti lietuvių k. dėsdomoje mokykloje, mano mama buvo šveicarė ir ji lietuviškai kalbėjo su dideliu akcentu, geriau mokėjo vokiečių ir anglų kalbas. Vertėmės gana sunkiai, buvo visko, ir nepritekliaus, ir bado, bet išgyventi reikėjo. Kai parvažiavo tėtis į Lietuvą, radosi truputį lengviau, bet suprastėjo tėčio ir mamos sveikatos. Mama paliko darbą, nes daugiau sirgo, nei sveika buvo“ [14].

Abu Mačerniai amžino poilsio atgulė Plungės kapinėse.

Išvados

1. M. Mačernio įnašas į Lietuvos matematikos didaktiką gana svarus. Didžioji M. Mačernio matematikos didaktikos darbų dalis parengta jam dirbant Respublikos pedagoginiame institute Klaipėdoje.
2. M. Mačernio darbai turi didelę išliekamąją vertę. M. Mačernio matematikos didaktikos vadovėliai orientavo būsimuosius mokytojus realizuoti matematikos mokymo ryšį su gyvenimu, integruoti jį su kitų dalykų mokymu.
3. Bolševikinė okupacija M. Mačerniui neleido toliau dirbti bendrosios ir matematikos didaktikos srityje; laimei, dar pavyko įsidarbinti mokykloje ir savo pedagoginį talentą panaudoti bent jau siaurame mokinių ir bendradarbių rate.

Literatūra

- [1] A. Ažubalis. *Matematikos mokymo lietuviškoje mokykloje raida* (XIX a. pr.–1940 m.). Vilnius, 1995.
- [2] A. Ažubalis. *Iš Lietuvos matematinio švietimo praeities*. Kaunas, 1997.
- [3] A. Ažubalis. *Matematika lietuviškoje mokykloje* (XIX a. pr.–1940 m.). Vilniaus, 1997.
- [4] A. Ažubalis. Matematikos didaktika respublikos pedagoginiame institute Klaipėdoje (1935–1939 m.). *Mokslo ir technikos raida*, 1:50–59, 2009.
- [5] A. Juška. *Jie mokė mus*. Kaunas, 1991.
- [6] M. Mačernis. *Aritmetikos metodika*. D. 1. Tauragė, 1926.
- [7] M. Mačernis. Mokytojų seminarijos matematikos ir jos metodikos programų keitimo klausimas. *Pirmosios matematikos ir fizikos mokytojų konferencijos darbai*. 114–127 pp., Klaipėda, 1928.
- [8] M. Mačernis. Pradžios ir vidurinių mokyklų matematikos programų keitimo klausimas. *Pirmosios matematikos ir fizikos mokytojų konferencijos darbai*. 86–100 pp., Klaipėda, 1928.
- [9] M. Mačernis. Šis tas iš skaičių ir skaitmenų istorijos. *Švietimo darbas*, 7:467–473, 1928.
- [10] M. Mačernis. *Skaičiavimo ir geometrijos metodika*. Vilnius, 1940.
- [11] M. Mačernis ir A. Busilas. Pradedamoji aritmetikos metodika, 1 d. (recenzija). *Švietimo darbas*, 6:574, 1926.
- [12] M. Mačernis ir A. Busilas. Pradedamoji aritmetikos metodika, 1 d. (recenzija). *Švietimo darbas*, 8:947–948, 1926.
- [13] M. Mačernis ir M. Vasiliauskas. Trumpa aritmetikos metodika (recenzija). *Švietimo darbas*, 2:170–184, 1925.
- [14] E. Petrulienė. Laiškas apie M. Mačernį. *Autoriaus asmeninis archyvas*. 2007.
- [15] V. Žilėnienė ir A. Ažubalis. Pirmasis vilniaus pedagoginio universiteto vadovas. *Žemaičių žemė*, 2:22, 1997.

SUMMARY

Mečys Mačernis in the didactics of mathematics

A. Ažubalis

Mečys Mačernis (1897–1968) taught elementary Mathematics and Didactics at the Republican Pedagogical Institute of Klaipėda during the years 1935–1939. He studied at universities of Berlin and Königsberg, during the period of time from 1926 to 1934 he worked as a head master of teachers' seminary in Tauragė. In 1935–1935 M. Mačernis worked as a vice-director of the Republican Pedagogical Institute of Klaipėda and since 1937 he worked there in the position of a director. Even in 1926 for students of the Teachers' seminary, he published a methodical textbook of teaching Arithmetics. During 1925–1928 he published 3 articles about mathematics didactics. During his activity in Klaipėda, M. Mačernis prepared and in 1940 published for students of the institute a methodical textbook of teaching Arithmetics and Geometry. In 1938–1939 he completed a work about pedagogy of the Middle Ages and a large, three volume work titled 'Didactics'. Together with the Institute, M. Mačernis left Klaipėda that was separated from Lithuania by Hitler and went to Panevėžys, and later to Vilnius that was returned back to Lithuania. When Lithuania was occupied by the Bolsheviks, M. Mačernis was dismissed from the director position. In 1941 he was arrested and deported to far inland Russia. After the World War II he worked as a teacher of Mathematics in the Karaganda region. When M. Mačernis returned to Lithuania after deportation, he worked as a teacher of Mathematics at school in Plungė. After the year 1940 M. Mačernis did not write any scientific pedagogical work. Methodical textbooks of teaching Mathematics written by M. Mačernis presented the teachers of Lithuania actual ideas of connections established between teaching and practice, internal and inter-subjective integration that were widely discussed in Western Europe of that time.

Keywords: mathematics didactics, textbook, articles.